

Jaarverslagenanalyse Gehandicaptenzorg 2021

De financiële positie, uitgaven, capaciteit en productie

December 2022

Intrakoop, inkoopcoöperatie van de zorg
Verstegen, accountants en adviseurs
samen met Marlyse-Research

Auteurs: Lorenzo Lippolis BEc, drs. Mike Lankhorst

Samen maken we
goede zorg betaalbaar

_intrakoop

Voorwoord

Bijgaande analyse laat in grote lijnen zien dat de gehandicaptensector er in bedrijfsmatige zin gezond uitziet. Er is sprake van een mooie marge (2,3%) en een alsmaar groeiend weerstandsvermogen (ruim 32% van de jaarlijkse omzet). Drukken we het eigen vermogen uit als proportie van het totaal vermogen, dan komen we voor de sector uit op een gemiddelde van maar liefst 44,2% in 2021. De omzet groeide met 3,4% en de lasten met 3,6%. Menig commerciële sector zou afgunstig zijn op deze kengetallen. En dat alles in het tweede jaar van de Covid-19 crisis die zich in maart 2020 ontspon.

Kortom het beeld dat we vorig jaar schetsten: “De gehandicaptenzorg is erin geslaagd deze crisis, wat betreft continuïteit van reguliere zorg redelijk goed te doorstaan” geldt ook in bedrijfsmatig opzicht. In het actuele tijdsgewricht is er veel aandacht voor de stijgende inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt. Hoewel deze krapte een deels onbetwistbaar demografisch fundament heeft, kan het ook zo maar zijn dat een tempering van de economische groei en de instroom van immigranten de belangstelling voor werken in de zorg zal doen toenemen. Daarnaast varieert deze krapte ook regionaal. Daar mag best wat meer aandacht voor zijn, omdat hier een deel van de oplossing ligt. De cijfers laten ook zien dat er best wel wat ruimte is om daar waar onderscheidend werkgeverschap aan de orde is, dit ook materieel in te vullen. Denk aan versneld vaste contracten bieden of medewerkers helpen die in de schulden terecht komen. Immers een sector die ruim drie miljard eigen vermogen op de balans heeft staan en die de facto zo weinig risico loopt in bedrijfsmatige zin, mag laten zien dat zij ook ongevraagd haar maatschappelijke verantwoordelijkheid pakt en ruim interpreteert.

Dat laat de sector als geheel zien in het akkoord dat de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) sloten in februari 2022. Het doel van dit akkoord is om samen een transitie te maken naar een duurzame, toekomstbestendige en betaalbare gehandicaptenzorg. In het akkoord zijn een vijftal ambities opgenomen waarmee de sector aan de slag gaat. Het gaat hier onder meer om het streven dat alle cliënten een passend zorgniveau bij hun zorgvraag ontvangen en dat elke client die dat aankan een zo zelfstandig mogelijke, eigen veilige plek in de samenleving krijgt. Maar het gaat ook om het realiseren van betekenisvolle daginvulling. In deze ambities zit ook het streven naar ambulantisering verscholen. Dat laatste zou een trendbreuk zijn met de constatering dat de intramurale capaciteit de afgelopen jaren groeide (1,8% in 2021). Ambulantisering komt onder meer tot uitdrukking in de ambitie dat voor elke cliënt een (eigen) netwerk gestimuleerd en gefaciliteerd wordt om een rol te spelen in de zorg en ondersteuning. Tot slot ambieert men dat bewezen arbeidsbesparende technologieën door alle zorgorganisaties geïmplementeerd worden. In de regio maken zorgaanbieders en zorgkantoren afspraken over deze thema's. Ook wordt vastgesteld dat in dit streven de gemeenten betrokken moeten worden. Dat laatste lijkt me zeker relevant, omdat een andere trend juist een omgekeerde richting laten zien: Namelijk cliënten die van WMO-zorg, ten laste van het gemeentelijk budget, naar de WLZ bewegen. Niettemin laten deze vernieuwende ambities zien dat er geanticipeerd wordt op structurele schaarste aan middelen en personeel.

Dit streven mag een belangrijke legitimatie zijn om over het eerder genoemde eigen vermogen te beschikken, maar dit dan ook daadwerkelijk te gaan inzetten. Dit geldt zeker ook voor het streven om de zorg als geheel duurzamer te maken, als het gaat om de belasting van het milieu (Green Deal). De actuele energieprijzen geven alle aanleiding om een stevig lange termijn plan te maken, als dat er nog niet is, en daarmee ook de stijging van de energielasten bijvoorbeeld te beperken door gerichte investeringen.

Prof. dr. Richard Janssen

Inhoudsopgave

	Voorwoord	2
1.	Inleiding	4
	1.1 Verantwoording	4
	1.2 Leeswijzer	4
2.	Financiële positie	6
	2.1 Resultaat	6
	2.2 Solvabiliteit	7
	2.3 Liquiditeit	7
3.	Bedrijfslasten	9
	3.1 Inkoopuitgaven	11
	3.2 Personeelskosten	14
4.	Capaciteit en productie	16

1. Inleiding

1.1 Verantwoording

Intrakoop en Versteegen accountants en adviseurs hebben een analyse uitgevoerd op de jaarverslagen van de organisaties in de gehandicaptenzorg over het verslagjaar 2021. Doel van deze jaarverslagenanalyse is de financiële en operationele kengetallen van deze zorgorganisaties in kaart te brengen en om het belang van inkoop in de bedrijfsvoering van organisaties in de gehandicaptenzorg zichtbaar te maken.

De analyse is uitgevoerd op basis van 232 bruikbare jaarverslagen, voorzien van financiële cijfers over het jaar 2021 met vergelijkende cijfers over 2020¹. Het betreft alle organisaties binnen de totale gehandicaptenzorg met een omzet vanaf € 1 mln. Bij de analyse is gebruik gemaakt van de gegevens uit DigiMV (bron: CIBG, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, bewerkt en beschikbaar gesteld door Intrakoop).

Wie zijn wij

Intrakoop is de inkoopcoöperatie van de zorg voor ruim 500 zorgorganisaties met meer dan 7.000 locaties. We verbinden leden en leveranciers met elkaar. Zo maken we goede zorg betaalbaar. Versteegen accountants en adviseurs is de huisaccountant van meer dan 100 zorgorganisaties. Zij controleren de jaarcijfers en geven bedrijfseconomisch en fiscaal advies.

1.2 Leeswijzer

In deze rapportage komt de situatie van de financiële positie, de bedrijfslasten, capaciteit en productie van de Nederlandse gehandicaptenzorg in het jaar 2021 aan bod. De financiële positie wordt beschreven aan de hand van het resultaat, de solvabiliteit en de liquiditeitspositie. De bedrijfslasten worden nader getypeerd aan de hand van de inkoopuitgaven en de personeelskosten.

Personeelskosten bestaan uit:

- Salariskosten
- Sociale lasten
- Pensioenpremies
- Overige personeelskosten en
- Kosten voor personeel niet in loondienst (PNIL).

Waarvan de laatste twee in deze rapportage ook gerekend worden tot de inkoopuitgaven.

---

¹ Zorgorganisaties die in meerdere deelsectoren actief zijn, worden tot de gehandicaptenzorg gerekend als de gesegmenteerde omzet in dat segment het grootst is.

De inkoopuitgaven omvatten alle uitgaven van een organisatie waar een externe factuur tegenover staat. Binnen de inkoopuitgaven wordt onderscheid gemaakt tussen:

Inkoopgerelateerde exploitatiekosten, waaronder:

- Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten
- Algemene kosten
- Patiënt- en bewonersgebonden kosten
- Onderhoud en energiekosten
- Huur en leasing
- Personeel niet in loondienst
- Overige personeelskosten (grotendeels inkoopgerelateerd)

Investerings:

- Investerings in gebouwen en terreinen
- Investerings in machines en installaties
- Investerings in andere bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting
- Investerings in materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen

2. Financiële positie

De financiële resultaten in de GHZ-sector waren in 2021 positief en lagen op een vergelijkbaar niveau als in 2020. Dankzij de positieve resultaten zijn de al gezonde financiële ratio's in de GHZ-sector verder verbeterd. Uiteraard heeft ook de GHZ-sector te maken gehad met de gevolgen van het coronavirus. De compensatiemaatregelen zijn effectief geweest en hebben over geheel genomen de financiële positie in stand gehouden.

Figuur 1 Financiële kengetallen gehandicaptenzorg 2021

	Norm	2021	2020
Resultaat			
Totaal netto resultaat (x € 1 mln.)		243	253
Resultaataratio		2,3%	2,4%
Solvabiliteit²			
Totaal eigen vermogen (x € 1 mln.)		3.480	3.241
Weerstandvermogen	15%	32,4%	31,2%
Liquiditeit			
Liquiditeitsratio	1,0	1,4	1,3

2.1 Resultaat

De financiële resultaten van de onderzochte organisaties zijn heel licht gedaald van € 253 mln. over 2020 tot € 243 mln. over 2021. Dit resulteert in een resultaataratio van 2,3% in 2021 ten opzichte van 2,4% in 2020. De bedrijfsopbrengsten stegen met +3,4% van € 10,4 mld. in 2020 naar € 10,7 mld. in 2021. De financiële gevolgen van corona zijn via verschillende regelingen in belangrijke mate gecompenseerd. Zoals in andere sectoren wordt de volledige financiële schade van corona niet zichtbaar. Het gaat dan met name om kosten die vanwege corona zijn uitgesteld, zoals scholingskosten en ICT projecten.

Afgaande op de stabiele resultaten lijkt de impact van de krapte op de arbeidsmarkt voor de GHZ-sector mee te vallen. Een verder onderzoek van de cijfers laat echter zien dat ook in deze sector het personele vraagstuk financiële impact heeft. Dit blijkt onder meer uit de toelichtingen in de jaarrekeningen van de organisaties die twee jaar op rij rode cijfers presenteerden. Zij wijten dit in grote lijnen aan de hoge personele kosten. Overigens rapporteerden 44 organisaties over 2021 een verlies. In 2020 waren dat er 38. Van de 44 GHZ-organisaties met verlies in 2021 hadden er 14 ook in 2020 een verlies.

Als wordt gekeken naar de verschillen tussen de omzetklassen binnen de GHZ-sector (zie figuur 2), dan valt op dat in elke klasse de resultaataratio is gedaald, met uitzondering van de laagste en hoogste klasse. De categorie grootste GHZ-organisaties (omzet groter dan € 300 mln.) bestaat uit een zestal organisaties. De resultaatverbetering van deze organisaties is voornamelijk toe te schrijven aan boekwinsten bij de verkoop van activa. Net als voorgaande jaren is te zien dat de kleine organisaties over de gehele linie een hoger rendement lijken te halen. Wel is daarbij sprake van een grotere spreiding in de resultaataratio's.

² Solvabiliteitsratio: het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de totale bedrijfsopbrengsten ('weerstandvermogen').

Figuur 2 Resultaatratio naar omvang zorgorganisatie

NVTZ-Omzetklasse	Aantal	2021	2020
€ 0 tot € 10 mln.	136	3,9%	3,6%
€ 10 tot € 25 mln.	21	2,8%	2,1%
€ 25 tot € 60 mln.	23	2,0%	2,9%
€ 60 tot € 150 mln.	32	1,8%	2,2%
€ 150 tot € 300 mln.	14	1,8%	2,5%
€ 300 mln. of meer	6	3,1%	2,4%

Net als bij andere sectoren is ook in de gehandicaptenzorg een dalende trend zichtbaar in de vrije kasstroom (EBITDA). De EBITDA als percentage van de totale opbrengsten is in de afgelopen jaren structureel gedaald van 8,9% in 2014 naar 7,0% in 2021. Dit kan mogelijk gevolgen hebben voor de bereidheid van banken bij het verstrekken van financieringen.

2.2 Solvabiliteit

De solvabiliteit³, uitgedrukt in het weerstandsvermogen, is licht gestegen van 31,2% in 2020 naar 32,4% in 2021. De balansratio⁴ is gestegen van 41,8% in 2020 naar 44,2% in 2021. Het totale eigen vermogen van de geanalyseerde organisaties is in 2021 gestegen met € 239 mln. naar bijna € 3,5 mld. Dit is een stijging van zo'n 7%. De vermogenspositie voor de GHZ-sector als geheel is daarmee ronduit solide te noemen.

Het aantal organisaties met een weerstandsvermogen onder de gangbare norm van 15% is bovendien gedaald van 57 naar 53. Het gaat daarbij voornamelijk om organisaties in de lagere omzetcategorieën.

De loan-to-value, de verhouding tussen de langlopende leningen en de boekwaarde van bezittingen, is licht gedaald van 42,0% naar 41,1% eind 2021. Een duidelijke norm ontbreekt, maar als de verhouding rond de 75% ligt wordt gesproken van zware externe financiering. Dat is in de gehandicaptenzorg duidelijk niet aan de orde.

2.3 Liquiditeit

De liquiditeitspositie is bij de onderzochte organisaties in 2021 nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2020. De liquiditeitsratio van de gehele GHZ-sector lag in 2020 op 1,3 en is gestegen naar 1,4 in 2021. Dit ligt boven de gangbare norm van 1,0. Niet alleen de ratio is gelijk gebleven, ook het aantal organisaties dat in 2021 onder de gangbare norm zit is ten opzichte van 2020 gedaald met 10 naar 38 organisaties.

Als wordt gekeken naar omvang van de organisaties (zie figuur 3) lijkt een relatie tussen de liquiditeitspositie en het risicoprofiel zichtbaar. De wat kleinere organisaties houden over het algemeen een wat ruimere liquiditeitspositie aan van gemiddeld rond de 2,0. De grotere gehandicaptenorganisaties sturen qua liquiditeit wat scherper aan de wind. Dit zal ook zeker zijn ingegeven door de negatieve rentestand.

³ Solvabiliteitsratio of weerstandsvermogen: het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de totale bedrijfsopbrengsten.

⁴ Balansratio: het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van het totale vermogen.

In totaliteit zijn de liquide middelen van de organisaties in de GHZ-sector in deze dataset met circa 6% gestegen. Het totaal van de liquide middelen van deze organisaties was in 2020 nog € 1.971 mln. In 2021 is dit gestegen naar € 2.091 mln.

Figuur 3 Liquiditeitsratio naar omvang zorgorganisatie

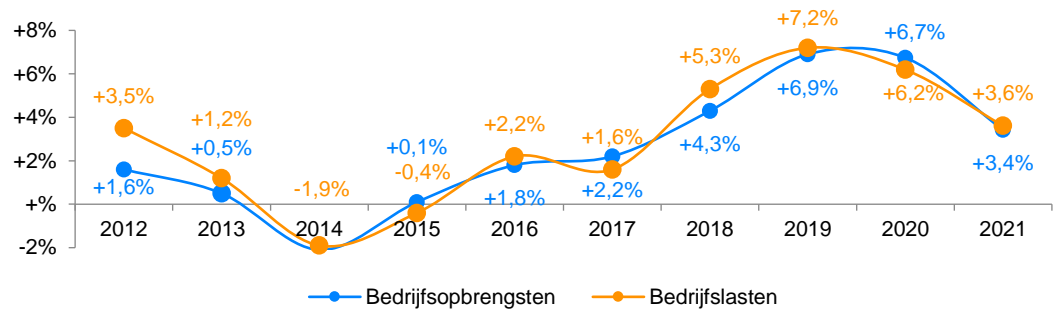
<i>NVTZ-Omzetklasse</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
€ 0 tot € 10 mln.	2,1	2,1
€ 10 tot € 25 mln.	1,9	1,7
€ 25 tot € 60 mln.	1,7	1,6
€ 60 tot € 150 mln.	1,5	1,5
€ 150 tot € 300 mln.	1,4	1,3
€ 300 mln. of meer	1,1	0,9

3. Bedrijfslasten

De organisaties in de gehandicaptenzorg zien hun totale omzet in 2021 toenemen met +3,4%. In vergelijking met de voorgaande drie jaren, is daarmee sprake van een lagere groei. De omzetgroei is mede te danken aan de coronacompensatie. De totale bedrijfslasten zijn met +3,6% toegenomen, waardoor gemiddeld genomen sprake is van nagenoeg gelijkblijvend resultaat. De stijging van de bedrijfslasten gaat gepaard met een relatief grotere toename van de personeelskosten. In 2020 bedroegen de totale personeelskosten € 7,3 mld. Deze zijn in 2021 met ruim € 271 mln. gestegen naar bijna € 7,6 mld. Een toename van +3,7%.

Figuur 1 Ontwikkeling bedrijfslasten/-opbrengsten gehandicaptenzorg 2012-2021

De omzet – in feite de kosten voor de Nederlandse samenleving aan de gehandicaptenzorg in 2021 – bedraagt bij de onderzochte organisaties ruim € 10,7 mld. Bij het realiseren van deze omzet hebben de organisaties zelf voor € 10,4 mld. aan kosten gemaakt.

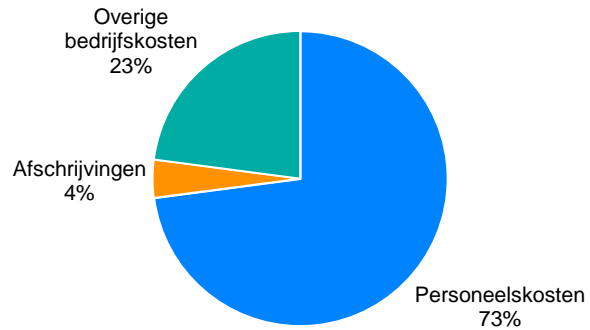
De sector kent een behoorlijke mate van concentratie: de tien grootste organisaties nemen in 2020 36% van de totale omzet voor hun rekening. Binnen de top-10 zien de meeste organisaties hun omzet en resultaat toenemen.

Figuur 2 Top-10 grootste zorgorganisaties in de gehandicaptenzorg 2021

Organisatie	Bedrijfsopbrengsten	Ontwikkeling bedrijfsopbrengsten	Resultaattratio
's Heeren Loo Zorggroep	€ 1.016.902.000	0,0%	2,7%
Philadelphia Zorg	€ 468.125.845	4,9%	3,0%
Ipse de Bruggen	€ 363.453.307	4,1%	4,8%
ASVZ	€ 340.489.146	6,7%	4,2%
Alliade	€ 327.653.115	-0,6%	3,0%
Amarant	€ 317.935.259	4,0%	1,9%
Stichting Koraal	€ 273.258.000	5,1%	2,8%
Dichterbij	€ 270.638.733	4,6%	1,2%
Cosis	€ 258.610.840	2,7%	1,5%
Stichting Pluyn	€ 239.738.100	-8,7%	5,4%

De totale personeelskosten, inclusief inhuur van derden, nemen bijna driekwart (=73%) van de totale lasten van de sector in beslag. De overige bedrijfskosten, waartoe het grootste deel van de inkoopuitgaven wordt gerekend, omvatten 23% van de totale lasten van een gemiddelde gehandicaptenzorgorganisatie.

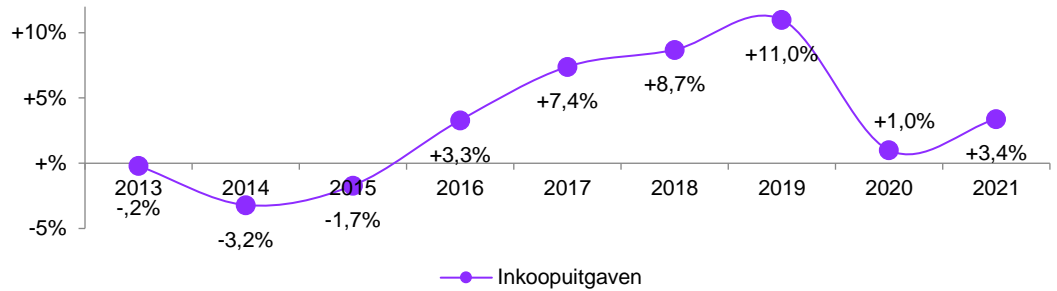
Figuur 3 Aandeel personeelskosten in totale bedrijfslasten gehandicaptenzorg

3.1 Inkoopuitgaven

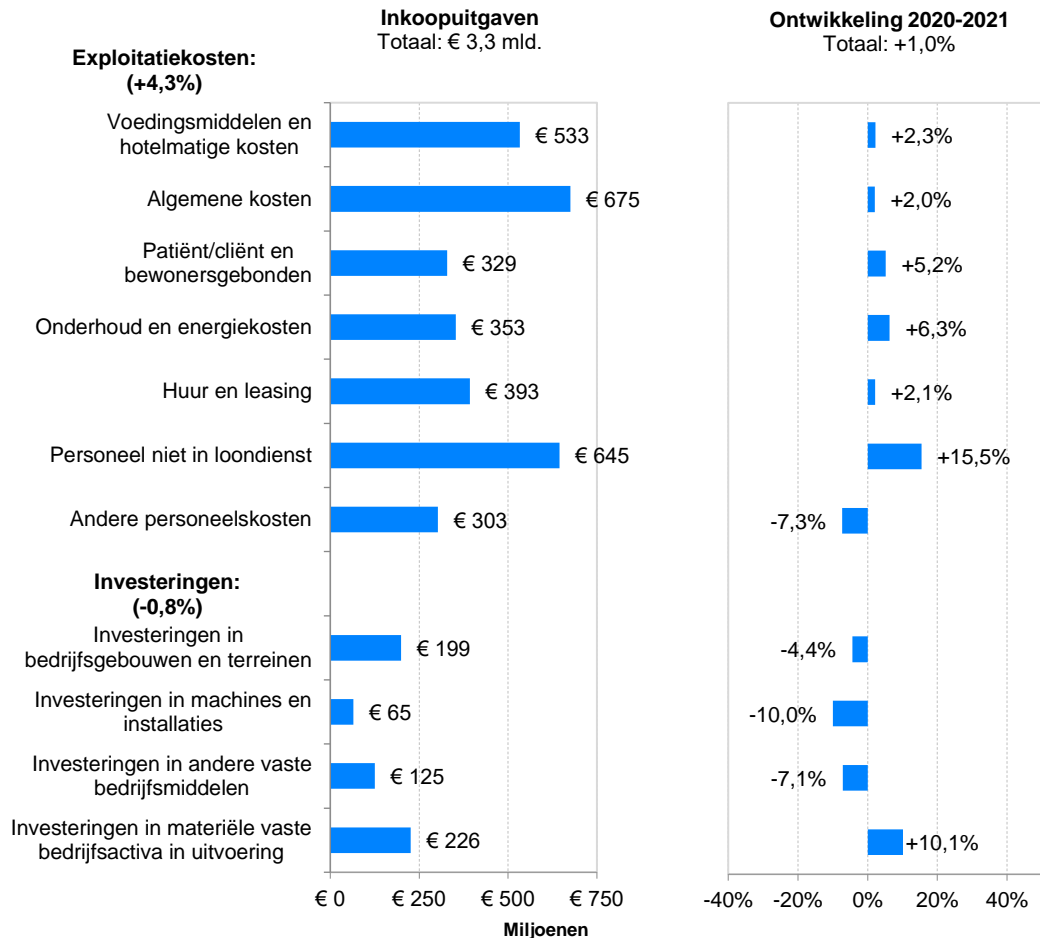
Tot de inkoopuitgaven van een organisatie worden alle inkoopgerelateerde exploitatiekosten en investeringen gerekend. De onderzochte organisaties in de gehandicaptenzorg vertegenwoordigen gezamenlijk € 3,8 mld. aan inkoopuitgaven waarvan het merendeel (€ 3,2 mld.) tot de exploitatiekosten wordt gerekend. Het overige deel betreft 616 mln. aan investeringen. De totale inkoopuitgaven laten in 2021 een toename zien van +3,4%.

Figuur 4 Ontwikkeling inkoopuitgaven gehandicaptenzorg 2012-2021

Binnen de inkoopuitgaven laten de investeringen met -0,8% een kleine daling zien. De inkoopgerelateerde exploitatiekosten, waarvan ook de cliëntgebonden kosten en de voedingsmiddelen en hotelmatige kosten deel uitmaken, stijgen in 2021 met +4,3% en liggen daarmee wat betreft de toename ongeveer op het niveau van 2020 (+4,6%).

Figuur 5 Verbijzondering inkoopuitgaven gehandicaptenzorg 2021

Door gewijzigde marktomstandigheden en toenemende grondstofprijzen worden organisaties in de gehandicaptenzorg geconfronteerd met aanzienlijke prijsstijgingen. Hierdoor wordt voor 2022 een toename van de inkoopgerelateerde exploitatiekosten verwacht van 7,9%⁵. Het leidt tot een toename van de inkoopkosten met ruim € 250 mln., een eventueel volume-effect als gevolg van toegenomen aantal cliënten is daarin nog niet meegenomen.

Cliëntgebonden kosten

Cliëntgebonden kosten omvatten de exploitatiekosten die het dichtst bij de kernactiviteit van organisaties in de gehandicaptenzorg liggen. Onder meer de uitgaven aan therapieën, geneesmiddelen en hulpmiddelen worden tot de cliëntgebonden kosten gerekend.

De totale cliëntgebonden kosten bedragen bij de onderzochte organisaties in 2021 € 329 mln. De cliëntgebonden kosten laten met +5,2% een stijging zien die iets lager is dan de toename van de afgelopen jaren (respectievelijk +8,9% en +7,6% in 2019 en 2020). Opnieuw is de stijging sterker dan de toename van de omzet (+3,4%). Er lijkt slechts in beperkte mate sprake van een relatie met de toename in het aantal intramurale cliënten (+0,9%). De stijging lijkt vooral te worden verklaard door Covid-19 en de daarmee gepaard gaande extra uitgaven in het kader van infectiepreventie.

Door de prijsstijgingen waarmee de sector wordt geconfronteerd, wordt voor 2022 een toename van de cliëntgebonden kosten verwacht van +5,3%⁵. Dit vertegenwoordigt zo'n € 18 mln. aan extra cliëntgebonden kosten voor de sector.

Algemene kosten

De algemene kosten vormen met € 675 mln. de grootste kostensoort: het betreft 21% van de totale inkoopgerelateerde exploitatiekosten. De algemene kosten omvatten onder meer de uitgaven aan administratie en registratie, communicatie, accountants en externe advisering. Voor een groot deel kunnen de algemene kosten worden gerekend tot de overhead. In 2021 laten de algemene kosten een geringe stijging zien van +2,0%, maar voor 2022 wordt een sterke stijging verwacht van ten minste +5,5% door prijsstijgingen⁵.

Onderhoud en energie

In 2021 geven de organisaties € 353 mln. uit aan onderhouds- en energiegerelateerde kosten, zo'n 11% van hun totale inkoopuitgaven. Uit door Intrakoop uitgevoerde aanvullende grootboekanalyses blijkt dat 41% van de onderhouds- en energiekosten is toe te wijzen aan energie. Het overige deel komt voor rekening van onderhoud (59%).

Onderhoud en energie laten in 2021 een toename zien van +6,3%. De lijkt vooral te worden veroorzaakt door hogere onderhoudskosten. Bij veel organisaties kon het onderhoud niet volgens plan worden uitgevoerd en was sprake van een extra focus op de zorgtaak door Covid-19. In 2021 zijn deze onderhoudstaken grotendeels weer hervat. Bij de energiekosten is al langer een trend gaande waarbij door investeringen in duurzame installaties de kosten van het energieverbruik dalen. Het jaar 2022 zal hiermee echter een duidelijke trendbreuk laten zien: door de oorlog in Oekraïne laten de energieprijzen flinke stijgingen zien van ruim 30%⁵.

Investeringen

De investeringen in de sector kennen door de jaren heen een sterk fluctuerend karakter. In 2021 zien de gehandicaptenzorgorganisaties hun totale investeringen met -0,8% licht dalen, nadat in 2020 nog een sterke daling van -12,8% zichtbaar was. In 2019 was nog sprake van een toename met +24,6%. De totale investeringen bedragen in 2021 € 616 mln.

De investeringen in vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen, waartoe de lopende nieuwbouw- en renovatieprojecten worden gerekend, zijn met € 226 mln. in 2021 de belangrijkste investeringscategorie. Het is de enige investeringscategorie die in 2021 een toename laat zien

⁵ Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland en Intrakoop. (2022). Impactstudie prijsstijgingen: Het effect op de bedrijfsvoering van organisaties actief in de gehandicaptenzorg. In <https://www.intrakoop.nl/nieuws/details/2022/12/02/ghz-geconfronteerd-met-forse-kostenstijging-en-personeelskrapte>.

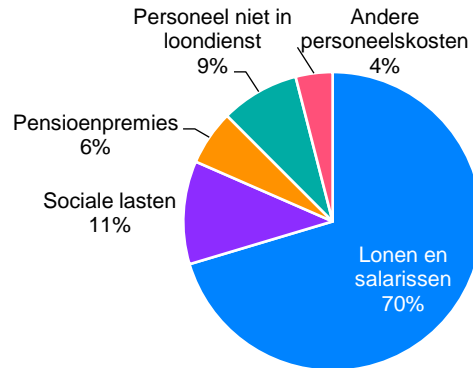
(+10,1%). Een voorbeeld is de nieuwbouw van de Hartekamp Groep waarbij naast een woongebouw met zorgfunctie 15 nieuwe parkwoningen worden ontwikkeld, de nieuwbouw van 80 nieuwe zorgstudio's door Ipse de Bruggen of de bouw van een multifunctionele locatie voor dagbesteding en recreatie door Zuidwester.

De overige twee grote investeringscategorieën – die van de investeringen in bedrijfsgebouwen en terreinen en de investeringen in andere vaste bedrijfsmiddelen – laten in 2021 eveneens een daling zien met respectievelijk -4,4% en -7,1%: een teken dat veel organisaties na het Covid-jaar 2020 met hun investeringen nog een afwachtende houding aannemen, met uitzondering van eerder geplande nieuw- en verbouw.

3.2 Personeelskosten

Bijna driekwart van de totale personeelskosten (=70%) van de onderzochte organisaties in de gehandicaptenzorg betreft lonen en salarissen.

Figuur 6 Verbijzondering personeelskosten gehandicaptenzorg 2021

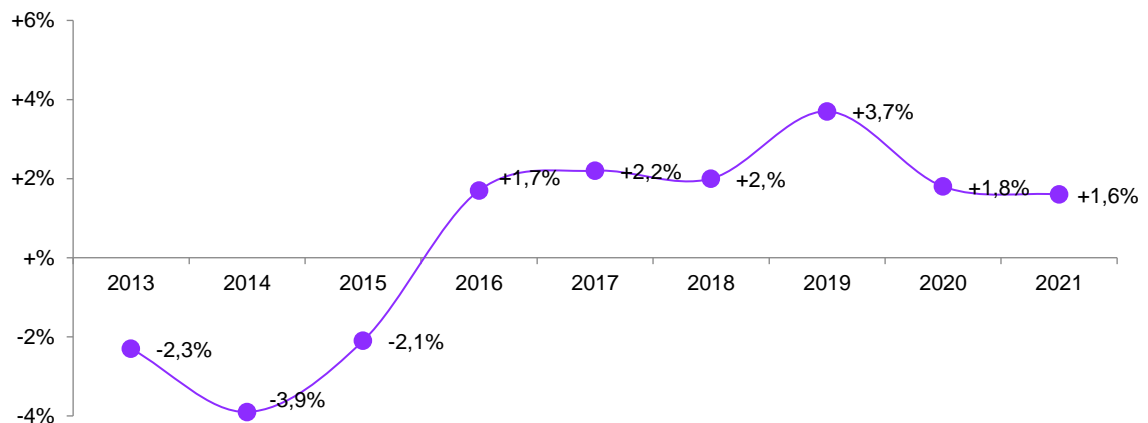

Onder de personeelskosten vallen:

- Lonen en salarissen
- Sociale lasten
- Pensioenpremies
- Personeel niet in loondienst (inkoopgerelateerd)
- Andere personeelskosten (grotendeels inkoopgerelateerd)

De in 2016 ingezette toename van het aantal fte werkzaam in de gehandicaptenzorg zet ook in 2021 door. In 2021 stijgt het aantal medewerkers, dat uitgedrukt in voltijduren in de sector werkzaam is, met +1,6%. Het totaal aantal fte dat in de sector werkzaam is, ligt op 116.000 fte. Daarnaast zijn er in 2021 ruim 9.400 stagiaires werkzaam en zo'n 55.000 mensen actief als vrijwilliger. Het aantal stagiaires is bij de onderzochte organisaties gedaald met +3,1%. Het aantal vrijwilligers is in vergelijking met 2020 mogelijk door Covid-19 licht gedaald, en wel met -3,8%.

Figuur 7 Ontwikkeling fte gehandicaptenzorg 2013-2021

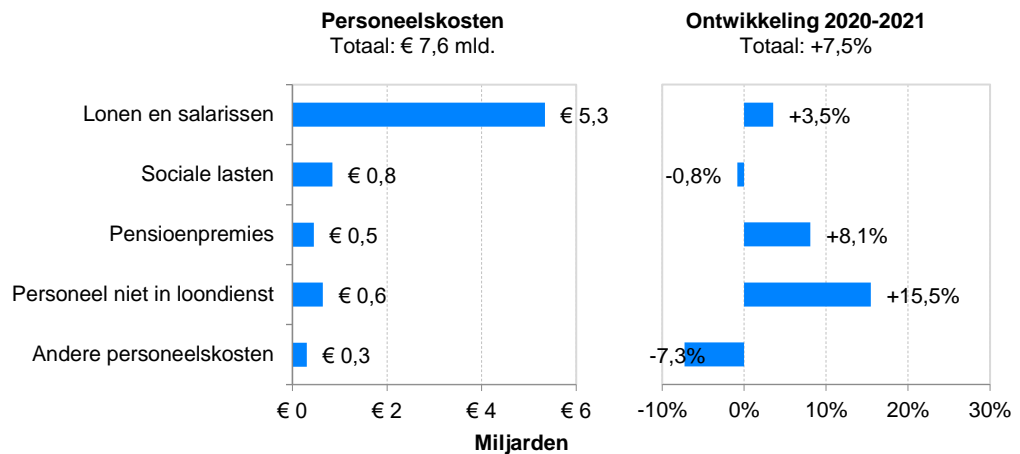

Ondanks de toename van het aantal fte, kampt de gehandicaptenzorg net als andere deelsectoren binnen de zorgsector al langer met het vinden van voldoende gekwalificeerd personeel. Ze vangt dit op met de inzet van extern personeel. De uitgaven aan personeel niet in loondienst (PNIL) nemen in 2021 opnieuw flink toe, met +15,5%. De PNIL-kosten zijn met € 645 mln. bijna de grootste kostenpost van gehandicaptenorganisaties. Uit onderzoek van VGN en Intrakoop⁶ blijkt dat door prijsstijgingen de PNIL-uitgaven in 2022 met ten minste +8,9% zullen stijgen, een eventueel volume-effect door verhoogde inzet van zzp'ers en uitzendkrachten niet meegerekend.

Binnen de personeelskosten valt verder de daling op van de uitgaven aan andere personeelskosten. Dit wordt verklaard door de zorgbonus die in 2020 werd verstrekt voor medewerkers die direct met coronazorg te maken hadden. In 2021 is een lagere zorgbonus uitbetaald aan een kleinere groep medewerkers.

Door de in de cao opgenomen regeling 'Pensioen na 45 jaar te hebben gewerkt in Zorg en Welzijn' kunnen medewerkers in 'zwaar werk functies' na 45 dienstjaren eerder stoppen met werken. De voorzieningen die de zorgorganisaties hiervoor moeten treffen, leiden tot een toename van de pensioenkosten met +8,1%. De lonen en salarissen zijn eveneens gestegen, met +3,5%. Dit is een gevolg van cao-afspraken en een toename van het aantal fte.

Figuur 8 Verbijzondering personeelskosten gehandicaptenzorg 2021

De onderzochte organisaties tellen eind 2021 ruim 7.000 vacatures. In 2021 is sprake van een stijging van +19.2%. Het gemiddelde verzuimpercentage is bij de onderzochte organisaties door Covid-19 zowel direct als indirect en door een hogere werkdruk verder toegenomen. In 2021 bedraagt het verzuimpercentage 7,7%, komend van 7,2% in 2020 en 6,4% in 2019. De gehandicaptenzorg kent hiermee samen met de VVT de hoogste verzuimcijfers in de Nederlandse gezondheidszorg.

⁶ Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland en Intrakoop. (2022). Impactstudie prijsstijgingen: Het effect op de bedrijfsvoering van organisaties actief in de gehandicaptenzorg. In <https://www.intrakoop.nl/nieuws/details/2022/12/02/ghz-geconfronteerd-met-forse-kostenstijging-en-personeelskrapte>.

4. Capaciteit en productie

In 2021 stijgt het aantal intramurale cliënten met +0,9%. Het betreft in totaal 76.573 cliënten bij de onderzochte organisaties. Bijna driekwart (=74%) hiervan betreft cliënten met dagbesteding. De overige 26% betreft cliënten op basis van een zzp/zorgprofiel zonder dagbesteding. Met de toename van het aantal intramurale cliënten neemt ook het aantal dagen zorg met verblijf toe, met +1,6%. Nadat het aantal dagdelen dagbesteding in 2020 door Covid-19 met -15,9% aanzienlijk was gedaald, is in 2021 met +8,5% weer een toename in dagbesteding zichtbaar.

Het aantal extramurale cliënten dat zorg ontvangt op basis van een volledig pakket thuis (VPT) stijgt met +7,2% en komt voor 2021 uit op 4.334 cliënten. Het aantal cliënten met een modulair pakket thuis (MPT) stijgt met +6,3%. Het aantal cliënten dat zorg inkoopt op basis van een persoonsgebonden budget blijft daarentegen nagenoeg gelijk met +0,3%.

De intramurale capaciteit is in de gehandicaptenzorg na een aantal jaren waarin een daling was te zien, in 2021 opnieuw licht gestegen, nadat eerder in 2020 ook al sprake was van een lichte toename. Het aantal beschikbare plaatsen neemt in 2021 toe met +1,8%. Het betreft in totaal 76.351 plaatsen bij de onderzochte organisaties. Doordat de capaciteit nagenoeg gelijke tred houdt met de toename van het aantal zorgdagen, blijft de bezettingsgraad in vergelijking met 2020 onveranderd op 89% van de totale capaciteit.

© 2022 Intrakoop en Verstegen accountants en adviseurs. Overname of reproductie van de inhoud van deze rapportage, op welke wijze dan ook, is uitsluitend toegestaan met bronvermelding 'Intrakoop en Verstegen accountants en adviseurs: Jaarverslagenanalyse Zorgsector 2021'. Het gegevensbestand dat ten grondslag ligt aan deze rapportage is eigendom van Intrakoop en voor geïnteresseerden tegen vergoeding opvraagbaar.

_intrakoop

Intrakoop u.a.

Regterweistraat 11a, 4181 CE Waardenburg
Postbus 67, 4180 BB Waardenburg
<http://www.intrakoop.nl>
<http://twitter.com/intrakoop>

Verstegen accountants en adviseurs

Noordendijk 189, 3311 RN Dordrecht
Postbus 574, 3300 AN Dordrecht
<http://www.verstegenaccountants.nl>
<http://twitter.com/VerstegenAcc>